

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Pavla Molka a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **Ing. Bc. N. T.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 2. 2019, č. j. 10.01-000012/19-004, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2022, č. j. 6 A 61/2019-250,

t a k t o :

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2022, č. j. 6 A 61/2019-250, **se ve výroku II. zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Kasační stížnost proti výroku I. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2022, č. j. 6 A 61/2019-250, **se zamítá**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím uvedeným v záhlaví zamítla žádost žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, jelikož žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18c odst. 4 a 5 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Následně podala žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Městský soud její žádost o osvobození od soudních poplatků odmítl výrokem I. usnesení uvedeného v záhlaví, jelikož žalobkyně již byla v daném řízení osvobozena. Výrokem II. tohoto usnesení městský soud zamítl návrh na ustanovení zástupce, jelikož žalobkyně podala projednatelnou žalobu, ze které je patrné, z jakých důvodů napadá správní rozhodnutí, a vzhledem k uplynutí lhůty pro rozšiřování žaloby již nemohla další žalobní body uplatňovat.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla usnesení městského soudu kasační stížností z důvodů podřazených pod § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Dle stěžovatelky je napadené usnesení nicotné a nepřezkoumatelné. Napadené usnesení nesprávně uvádí matku stěžovatelky jako její obecnou zmocněnkyni. Svou matku ovšem zvolila pouze jako zmocněnce pro doručování písemností, o čemž městský soud informovala v průběhu řízení.

[5] V projednávané věci vede žalovaná diskriminační a segregační seznam na stěžovatelku, která je jiné rasy. Stěžovatelka rozporuje postupy a jednotlivá vyjádření žalované. Stěžovatelka dále spatřuje pochybení městského soudu v neprovedení důkazů. Městský soud měl přezkoumat skutečné důvody, které vedly žalovanou k vydání napadeného rozhodnutí. Stěžovatelka měla být od začátku soudního řízení zastoupená advokátem, a to i z důvodu svého špatného zdravotního stavu. Městský soud se dopouští libovůle, průtahů a vad řízení. Městský soud nerespektuje nové okolnosti případu, vážný zdravotní stav stěžovatelky a její majetkové a sociální poměry. Napadeným usnesením navíc městský soud předjímá rozhodnutí ve věci samé.

[6] Stěžovatelka žádá, aby bylo provedeno dosud neprovedené dokazování a aby byly zohledněny nové skutečnosti, které nemohla uplatnit dříve. V projednávané věci je zjevné, že k ochraně práv stěžovatelky je třeba ustanovit advokáta. Napadené usnesení se nezakládá na důkazech obsažených v soudním spise. Stěžovatelka byla odňata zákonnému soudci soudním úředníkem. Stěžovatelka na závěr požádala, aby byla osvobozena od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti a aby jí byl ustanoven zástupce.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Stěžovatelku v nynějším řízení netíží poplatková povinnost, ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se NSS nejprve tímto důvodem a pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené usnesení je nepřezkoumatelné z důvodu nedostatečného odůvodnění zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce. Městský soud v napadeném usnesení nerozporoval složitou finanční situaci stěžovatelky (z tohoto důvodu jí v dřívějším usnesení č. j. 6 A 61/2019-110 přiznal osvobození od soudních poplatků), nicméně dospěl k závěru, že její žaloba je projednatelná a kvůli uplynutí lhůty pro rozšiřování žaloby dle § 71 odst. 2 s. ř. s. by již nebylo možné žalobu rozšířit o další

pokračování

žalobní body a ustanovený zástupce by mohl pouze zopakovat již uplatněnou žalobní argumentaci. Městský soud proto dospěl k závěru, že ustanovení zástupce není nezbytně nutné k ochraně stěžovatelčích práv, tedy že není splněna jedna z podmínek pro ustanovení zástupce uvedených v § 35 odst. 10 s. ř. s.

[11] Z judikatury NSS vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění podmínky nezbytnosti ochrany práv žalobce přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda žalobce ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003-46, č. 108/2004 Sb. NSS, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011-62, či ze dne 20. 2. 2019, č. j. 2 As 19/2019-16). Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003-45, č. 492/2005 Sb. NSS, dospěl k závěru, že pokud soud opřel „svůj závěr o konstatování, že stěžovatel v této právní věci podal v zákonem stanovené lhůtě žalobu, kterou odůvodnil tak, že je možné jednat ve věci samé, přitom soud bude projednávat žalobu pouze z důvodů včas uplatněných a pokud by byl za této situace stěžovateli ustanoven zástupce a ten by doplnil žalobu o nové důvody, soud by k nim nemohl vzhledem ke koncentrační zásadě přihlížet, pak ani v této úvaze mu nelze přisvědčit. Potřebu ochrany práv v řízení před soudem totiž nelze omezovat toliko na podání žaloby samotné či stanovení žalobních bodů, pro které má být žaloba soudem projednána, a nelze ji tedy omezovat ani na pouhé doplnění žaloby o důvody nové. Skutečnostmi, které nutně musely být při rozhodování o stěžovatelově návrhu na ustanovení zástupce zjišťovány, jsou jak hmotněprávní charakter projednávané věci, tak osobnostní a faktické poměry stěžovatele včetně úrovně jeho legitimně očekávatelného a předvídatelného povědomí o hmotných i procesních právech, která pro něj z včas podané žaloby vyplývají.“

[12] Posouzení městského soudu nelze dle výše uvedené judikatury považovat za dostatečné, jelikož se zaměřil pouze na projednatelnost žaloby a nemožnost jejího dalšího rozšíření. Napadené usnesení je z tohoto důvodu nepřezkoumatelné ve výroku II., jímž nebylo vyhověno návrhu na ustanovení zástupce (srov. např. výše uvedený rozsudek č. j. 1 Azs 5/2003-46). Městský soud je proto povinen se znovu zabývat návrhem stěžovatelky na ustanovení zástupce, přičemž je třeba podrobněji posoudit potřebu ustanovit zástupce k ochraně jejích práv způsobem, jenž bude odpovídat výše uvedeným požadavkům judikatury. Nabízí se zejména zvážení, zda je ustanovení zástupce nutné s ohledem na množství a povahu sporů, které stěžovatelka vede (viz rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2015, č. j. 4 As 104/2015-12).

[13] Stěžovatelka dále spatřuje vadu napadeného usnesení v tom, že je v jeho záhlaví uvedeno, že je zastoupena svou matkou jako obecnou zmocněnkyní, ačkoliv ta má být pouze zástupcem pro doručování písemností. V žalobě doručené dne 4. 4. 2019 stěžovatelka označila svou matku jako „Zmocněnec - zástupce pro doručování písemností“. Dne 24. 5. 2019 podala stěžovatelka osobně u městského soudu plnou moc (č. l. 17 spisu městského soudu), ve které uvedla, že její matka není jejím zástupcem (resp. advokátem). Dále uvedla, že své matce udělila plnou moc, aby se stala zástupcem pro doručování písemností především pro „těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav“. Městský soud následně stěžovatelčině matce doručoval písemnosti na adresu, na které pobývá společně se stěžovatelkou. Dne 29. 7. 2022 stěžovatelka podala žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce (č. l. 225 spisu městského soudu),

ve které uvedla, že její matka ji nezastupuje a že městský soud o jejím ustanovení nikdy nerozhodoval. Městský soud následně vydal napadené usnesení, v jehož záhlaví označil matku stěžovatelky za její obecnou zmocněnkyni. Dané usnesení též doručoval pouze stěžovatelčině matce, z čehož stěžovatelka dovozuje, že jí nebylo řádně doručeno.

[14] Z výše uvedené rekapitulace plyne, že stěžovatelka na začátku řízení před městským soudem projevila přání, aby bylo doručováno její matce z důvodu stěžovatelčina špatného zdravotního stavu. V žádném ze svých podání městskému soudu nesdělila, že by její matce již neměl písemnosti doručovat a měl by je zasílat přímo stěžovateli. Naopak o zasílání písemností své matce výslovně žádala ve výše uvedené plné moci. Skutečnost, že městský soud zaslal napadené usnesení matce stěžovatelky, proto nezpůsobuje nezákonnost napadeného usnesení, natož nicotnost jak namítala stěžovatelka.

[15] Následně se NSS zabýval námitkou, že stěžovatelčina matka byla v záhlaví napadeného usnesení nesprávně označena jako její obecná zmocněnkyně. Stěžovatelka má pravdu v tom, že v řízení před městským soudem upozorňovala na skutečnost, že svou matku považuje za zástupkyni pro doručování. Institut zástupce pro doručování písemností je upraven v § 46c zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, a slouží k řešení situace, když není možné účastníku nebo jeho zástupci doručovat písemnosti bez obtíží nebo průtahů. V takovém případě předseda senátu účastníka řízení bez prodlení vyzve, aby si zvolil pro doručování písemností zástupce. Obdobný postup upravuje i § 42 odst. 3 věty první s. ř. s., který uvádí, že *pokud doručování písemností zřejmě bude spojeno s průtahy nebo s obtížemi, může předseda senátu uložit tomu, jehož se to týká, aby si pro doručování zvolil zmocněnce*. Městský soud by si proto měl vyjasnit procesní postavení matky stěžovatelky. Pokud by byla zástupkyní či zmocněnkyní pro doručování, je třeba ověřit, že splňuje podmínky tohoto institutu. Pokud by naopak skutečně byla její obecnou zmocněnkyní, stěžovatelce by nemohl být ustanoven advokát, jelikož právní úprava vylučuje, aby byl zástupce ustanoven účastníkoví řízení, který již má zástupce na základě plné moci (srov. např. rozsudky NSS ze dne 31. 3. 2009, č. j. 3 Ads 21/2009-37, nebo ze dne 15. 9. 2022, č. j. 9 As 137/2022-10).

[16] Městský soud by proto měl stěžovatelku vyzvat, aby objasnila procesní postavení své matky (tedy jestli požaduje, aby byla považována za její obecnou zmocněnkyni v řízení před městským soudem), přičemž by jí měl vysvětlit možné důsledky její volby. Městský soud by též měl posoudit, zdali stěžovatelka nevzala v průběhu řízení plnou moc udělenou její matce zpět.

[17] Námitkami směřujícími do neosvobození stěžovatelky od soudních poplatků se NSS věcně nezabýval. Městský soud výrokem I. napadeného usnesení odmítl její žádost o osvobození od soudních poplatků, poněvadž již byla v dané věci od placení soudních poplatků osvobozena usnesením ze dne 9. 1. 2020, č. j. 6 A 61/2019-110. Městský soud proto nemohl opětovně vyhovět žádosti o osvobození od soudních poplatků, jelikož stěžovatelku poplatková povinnost v daném řízení již netížila, a správně tuto její žádost odmítl.

[18] Co se týče kasačních námitek směřujících proti rozhodnutí žalované, jejich vyjádření v průběhu soudního řízení a námitek týkajících se nesprávného postupu městského soudu ohledně provádění důkazů a zohlednění podstatných skutečností případu, NSS se těmito námitkami nemůže v současné fázi řízení zabývat. V nynější fázi

pokračování

řízení přezkoumává pouze napadené usnesení o odmítnutí žádosti o osvobození od soudního poplatku a neustanovení zástupce. Výše uvedenými námitkami se bude moci zabývat až v případném řízení o kasační stížnosti proti konečnému rozhodnutí městského soudu v dané věci.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů usnesení městského soudu ve výroku II. v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Kasační stížnost v části směřující proti výroku I. usnesení městského soudu NSS zamítl. Dle § 110 odst. 4 s. ř. s. je městský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozsudku.

[20] V dalším řízení rozhodne městský soud také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2022

JUDr. Pavel Molek
předseda senátu